

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τμήμα Διοίκηση Μονάδων Υγείας & Πρόνοιας

**Ο ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΣΤΟΝ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΜΑΥΡΙΔΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2016

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή εργασία έχει σαν βασικό σκοπό να διερευνήσει την δυνατότητα ανάπτυξης του κλάδου του Θεραπευτικού Τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή του Ν. Μεσσηνίας. Στις ενότητες που ακολουθούν μελετάμε τόσο τα βασικά στοιχεία του κλάδου του Θεραπευτικού Τουρισμού όσο και του κλάδου του τουρισμού γενικότερα (υποδομές, δυναμικότητα κ.λ.π.), καθώς θεωρούμε τον Θεραπευτικό Τουρισμό ως υποκλάδο του ευρύτερου κλάδου του τουρισμού.

Η Μεσσηνία τα τελευταία χρόνια αποτελεί σημαντικό τουριστικό προορισμό, με χιλιάδες τουρίστες να επισκέπτονται την περιοχή κάθε χρόνο με σκοπό να απολαύσουν τις παραλίες αλλά και τις φυσικές ομορφιές που διαθέτει ο νομός.

Επίσης, τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετές επενδύσεις τόσο από πλευράς υποδομών όσο και από πλευράς υπηρεσιών υποστηρικτικών του τουριστικού κλάδου. Σαν αποτέλεσμα όλων αυτών, έχει δημιουργηθεί γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων συναφή με τον τουρισμό, όπως ο θεραπευτικός τουρισμός.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη αναλύει την προοπτική ανάπτυξης του θεραπευτικού τουρισμού στον Νομό Μεσσηνίας.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις υποδομές και στις δυνατότητες του Νομού σχετικά με την υποστήριξη τουριστικών επενδύσεων.

Στην συνέχεια (δεύτερο κεφάλαιο) γίνεται αναφορά στις υπάρχουσες τουριστικές μονάδες, στον τρόπο λειτουργίας των ξενοδοχειακών μονάδων και στα ποσοστά πληρότητας.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση στον θεραπευτικό τουρισμό τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό καθώς και στις προοπτικές ανάπτυξης του.

Τέλος, στο τελευταίο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση (S.W.O.T.) με σκοπό την καλύτερη σκιαγράφηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης του θεραπευτικού τουρισμού στον Ν. Μεσσηνίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.....	5
1.1 Γενικά στοιχεία για την περιφέρεια Πελοποννήσου.....	6
1.2 Ο Νομός Μεσσηνίας.....	6
1.2.1 Στοιχεία Περιοχής.....	6
1.2.2 Κλιματολογικές Συνθήκες.....	6
1.2.3 Ακτογραμμές Νομού.....	7
1.3 Υποδομές Νομού Μεσσηνίας.....	8
1.3.1 Οδικό Δίκτυο.....	8
1.3.2 Λιμάνια και Θαλάσσιες Μεταφορές.....	9
1.3.4 Υπεραστικά Λεωφορεία (ΚΤΕΛ).....	10
1.3.5 Υγεία και Κέντρα Αποκατάστασης – Νοσοκομεία.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.....	13
2.1 Τουριστικές Μονάδες στο Ν. Μεσσηνίας.....	13
2.2 Τρόπος Λειτουργίας των Ξενοδοχειακών Μονάδων	17
2.3 Πληρότητα των Ξενοδοχειακών Μονάδων του Νομού.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	19
3.1 Ορισμός Θεραπευτικού Τουρισμού.....	19
3.2 Ο Θεραπευτικός τουρισμός στην Ευρώπη και Τρίτες Χώρες.....	20
3.3 Η Εξέλιξη του Θεραπευτικού Τουρισμού στην Ελλάδα	24
3.4 Προοπτικές Ανάπτυξης του Θεραπευτικού Τουρισμού στην Μεσσηνία.....	25
3.5 Η Περίπτωση του COSTA NAVARINO.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T.....	32
4.1 Ανάλυση S.W.O.T. Προοπτικών Κλάδου.....	32
4.1.2 Αδύνατα Σημεία.....	32
4.1.3 Ευκαιρίες	33
4.1.4 Απειλές.....	34
4.2 Οικονομικά Οφέλη – Τοπική Ανάπτυξη.....	34
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	35
ΠΗΓΕΣ.....	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

1.1 Γενικά στοιχεία για την Περιφέρεια Πελοποννήσου

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου, είναι μία από τις δεκατρείς οικονομικές περιφέρειες της χώρας, όπως αυτές θεσπίστηκαν με το Ν. 1622/88 (ΦΕΚ 92/Α/88), αποτελούμενη από τους Νομούς Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας, ενώ έδρα της Περιφέρειας είναι η Τρίπολη, πρωτεύουσα του Νομού Αρκαδίας. Οι Περιφέρειες, ως αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης, συμβάλλουν στον εθνικό αναπτυξιακό σχεδιασμό, σχεδιάζοντας, προγραμματίζοντας και εφαρμόζοντας πολιτικές για την κοινωνικοοικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της εκάστοτε χωρικής και διοικητικής τους αρμοδιότητας. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου, καταλαμβάνει το νότιο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Στα δυτικά, βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος και συνορεύει με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Ανατολικά βρέχεται από το Μυρτώο Πέλαγος και βορειοανατολικά συνορεύει με την Περιφέρεια Αττικής. Οι ακτές της Πελοποννήσου εκτείνονται σε 1.200 χλμ και παρουσιάζουν αρκετή ποικιλομορφία, με αποτέλεσμα να σχηματίζονται πολλοί και σημαντικοί κόλποι. Στο βόρειο τμήμα βρίσκεται ο Κορινθιακός, στα ανατολικά ο Σαρωνικός και ο Αργολικός, στα νότια ο Λακωνικός και ο Μεσσηνιακός και δυτικότερα ο Κυπαρισσιακός Κόλπος.

Η έκταση της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανέρχεται σε 15.490 τ.χλμ. καλύπτοντας το 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Το ανάγλυφο της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται από έντονες αντιθέσεις, καθώς ο κεντρικός της όγκος είναι γενικά ορεινός, ενώ στις παραθαλάσσιες περιοχές σχηματίζονται αρκετές πεδιάδες.

Καλύπτεται από ένα συμπαγές ορεινό συγκρότημα που απλώνεται στο εσωτερικό της και διαμορφώνει το ανάγλυφο στο οποίο υψώνονται οι ορεινοί όγκοι της Ζήριας (2.374 μ) στα βόρεια, του Μαινάλου (1.980 μ) στο κέντρο και του Ταΰγετου (2.404 μ) και του Πάρνωνα (1.935 μ) στα νότια. Το μίσο περίπου της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται ως ορεινή, το 30% ως ημιορεινή και το υπόλοιπο 20% περιλαμβάνει πεδινές εκτάσεις. Παρά το γεγονός ότι το ποσοστό των πεδινών εκτάσεων είναι σχετικά μικρό, στην Περιφέρεια σημειώνονται μερικές από τις πιο εύφορες περιοχές της χώρας, όπως οι κάμποι της Αργολίδας και της Κορινθίας.

Από τα ακρωτήρια που υπάρχουν στην περιοχή τα κυριότερα είναι το Σκυλαίο (Αργολική χερσόνησος) στην ανατολική πλευρά του Νομού Αργολίδας, τα ακρωτήρια Μαλέας (χερσόνησος της Επιδαύρου Λιμηράς ή Έλους) και Ταΐναρο (χερσόνησος του Ταυγέτου ή Μάνης) στα νότια του Νομού Λακωνίας και Ακρίτας (Μεσσηνιακή χερσόνησος), στα νότια του Νομού Μεσσηνίας.

1.2 Ο Νομός Μεσσηνίας

1.2.1 Στοιχεία Περιοχής

Ο Νομός Μεσσηνίας βρίσκεται στο νοτιοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου. Συνορεύει βόρεια με τον Νομό Ηλείας, βορειοανατολικά με τον Νομό Αρκαδίας, ανατολικά με τον Νομό Λακωνίας, δυτικά και νοτιοδυτικά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος και νότια από το Μεσσηνιακό Κόλπο. Έχει έκταση 2.991 τετρ. χλμ. και πληθυσμό 176.876 κατοίκους. Στο Νομό ανήκουν τα νησιά του συμπλέγματος των Οινουσσών (Σαπιέντζα, Αγία Μαριανή, Σχίζα, Αρνάτσι, Πετρόκαβος και Βενέτικο), η Σφακτηρία και η Πρώτη. Πρωτεύουσα του Νομού είναι η Καλαμάτα.

1.2.2 Κλιματολογικές συνθήκες

Το κλίμα του νομού χαρακτηρίζεται ασθενές μεσογειακό (εύκρατο) έως υποτροπικό. Ο χειμώνας είναι ήπιος ενώ το καλοκαίρι εκτεταμένο και θερμό. Η ψυχρή περίοδος διαρκεί από το Νοέμβριο έως τον Απρίλιο και η θερμή από το Μάιο έως τον Οκτώβριο. Όσον αφορά τη θερμοκρασία, οι ανώτατες μέσες ετήσιες τιμές κυμαίνονται μεταξύ 18οC και 28οC και σημειώνονται στην πεδινή περιοχή που εκτείνεται στα βόρεια του Μεσσηνιακού κόλπου, ιδιαίτερα στην περιοχή της Μεσσήνης. Η δυτική παράκτια λωρίδα και τα παράκτια τμήματα στα δυτικά του Μεσσηνιακού κόλπου παρουσιάζουν θερμοκρασίες μεγαλύτερες των 18οC, ενώ στο εσωτερικό αυτής της περιοχής οι θερμοκρασίες κυμαίνονται μεταξύ 16οC και 20ο C. Στα ορεινά, και όπου δεν φτάνει η επίδραση της θάλασσας, οι μέσες ετήσιες θερμοκρασίες δεν υπερβαίνουν τις 16οC.

Τον χειμώνα η γειτνίαση, με την θάλασσα και οι σχετικά θερμοί και υγροί άνεμοι του νότου και νοτιοδυτικού τομέα διατηρούν τη θερμοκρασία σε υψηλά επίπεδα, για αυτό και ευδοκιμούν στην περιοχή τα όψιμα και πρώιμα οπωροκηπευτικά, καθώς και τροπικά ή υποτροπικά φυτά, όπως η μπανανιά. Το καλοκαίρι οι μεγαλύτερες θερμοκρασίες σημειώνονται κυρίως στην πεδινή περιοχή που βρίσκεται στα βόρεια του Μεσσηνιακού κόλπου μέχρι το Διαβολίτσι, ενώ οι θερμοκρασίες στα ανατολικά και στα δυτικά αυτής της περιοχής παρουσιάζουν μείωση. Το δυτικό παράκτιο τμήμα το καλοκαίρι είναι δροσερό, εξαιτίας των μελτεμιών και της αύρας που προέρχονται από τη θάλασσα.

Το μέσο ετήσιο ύψος των βροχοπτώσεων φτάνει τα 751,2 χιλ./έτος, με το μέγιστο ύψος να εμφανίζεται το χειμώνα (332,3 χιλ.). Ακολουθεί το φθινόπωρο με 249,9 χιλ., η άνοιξη με 146,6 χιλ. και τέλος το καλοκαίρι με 22,4 χιλ. Οι χιονοπτώσεις είναι μάλλον σπάνιες στα πεδινά και στα ημιορεινά και εκδηλώνονται κυρίως από τον Ιανουάριο έως τον Μάρτιο.

Η νέφωση στο μεγαλύτερο τμήμα της Μεσσηνίας είναι σχετικά μικρή, μεγαλύτερη τον Ιανουάριο και Δεκέμβριο, ενώ τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο ο μεγαλύτερος αριθμός ημερών είναι με ηλιοφάνεια. Ο ετήσιος αριθμός αίθριων ημερών υπερβαίνει τις 120 ημέρες, ενώ των νεφοσκεπών είναι μικρότερος των 50.

1.2.3 Ακτογραμμές νομού

Ο Νομός Μεσσηνίας έχει εκτεταμένη ακτογραμμή στον Κυπαρισσιακό Κόλπο, στο Ιόνιο Πέλαγος και στον Μεσσηνιακό Κόλπο. Η δυτική ακτογραμμή του αρχίζει στο νότιο τμήμα του Κυπαρισσιακού Κόλπου και συνεχίζεται προς το Νότο χωρίς σημαντικές εγκολπώσεις, μέχρι την Κυπαρισσία. Στη συνέχεια στρέφεται προς νοτιοδυτικά ως το Στενό της Πρώτης, το οποίο χωρίζει τις ακτές από την ομώνυμη νησίδα. Κατόπιν ακολουθεί νοτιοδυτική διεύθυνση ως τη Λιμνοθάλασσα Διβάρι και τον Όρμο Ναυαρίνου, στην είσοδο του οποίου βρίσκονται το Νησί Σφακτηρία και στο νότιο άκρο της η νησίδα Πύλος. Μετά τον Όρμο Ναυαρίνου, η ακτογραμμή συνεχίζεται προς Νότο ως τον Όρμο Μεθώνης, από όπου στρέφεται προς τα ανατολικά και παρουσιάζει πλουσιότερο διαμελισμό. Η ακτογραμμή καταλήγει στο ακρωτήριο Ακρίτας, απέναντι από το οποίο βρίσκονται οι νησίδες Βενέτικο και Αυγό. Από το ακρωτήριο αυτό αρχίζει ο Μεσσηνιακός Κόλπος, οι ακτές του οποίου, ιδιαίτερα μετά τη χερσόνησο της

Κορώνης, είναι σχετικά ομαλές μέχρι τον όρμο Πεταλιδίου, από όπου στρέφονται προς τα ανατολικά, σχηματίζοντας τη μεγάλη παραλία της Καλαμάτας. Ακολουθεί ο Όρμος Αλμυρού και στη συνέχεια προς Νότο, ο Όρμος Κιτριών. Μετά τον Όρμο αυτό και τα ακρωτήρια Κιτριές και Κούρτισσα, η ακτογραμμή κατευθύνεται προς τα νοτιοανατολικά και τερματίζει βόρεια του όρμου Λιμένι του Νομού Λακωνίας.

1.3 Υποδομές Νομού Μεσσηνίας

1.3.1 Οδικό Δίκτυο

Το οδικό δίκτυο είναι εκτεταμένο, με εξαίρεση την περιοχή του ορεινού όγκου του Ταυγέτου, όπου το δίκτυο των δημοτικών και κοινοτικών δρόμων είναι αραιό. Γενικά η σύνδεση των Δήμων και Κοινοτήτων πραγματοποιείται σε μεγάλο βαθμό από το υπάρχον επαρχιακό και κοινοτικό δίκτυο ασφαλτοστρωμένων δρόμων, αρκετά τμήματα του οποίου απαιτούν βελτιώσεις, διαπλατύνσεις και συντήρηση οδοστρώματος. Ένα μεγάλο μέρος των αναγκών έχει ήδη καλυφθεί μέσω έργων του Β' και Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (κυρίως από το Π.Ε.Π. Πελοποννήσου).

Η προσβασιμότητα προς τις περιοχές που παρουσιάζουν τουριστικό, διοικητικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό ενδιαφέρον χαρακτηρίζεται ικανοποιητική, καθώς οι διάφορες περιοχές είναι στην πλειονότητά τους προσπελάσιμες. Η ποιότητα του οδικού δικτύου δεν είναι παντού καλή και ορισμένες περιοχές που αποτελούν δυνητικούς πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος αντιμετωπίζουν δυσκολία στην πρόσβασή τους. Οι κύριοι άξονες διακίνησης από τον Βορρά προς τον Νότο, μέσω των οποίων γίνεται η πρόσβαση, είναι οι εξής:

- Κόρινθος - Τρίπολη - Καλαμάτα
- Πάτρα - Πύργος – Καλαμάτα

Η κύρια οδός διακίνησης μεταξύ της Μεσσηνίας και του Νομού Λακωνίας είναι η οδός Σπάρτης - Καλαμάτας.

Τα κύρια συγκοινωνιακά δίκτυα εντός της Μεσσηνίας είναι:

- το οδικό δίκτυο της παράκτιας ζώνης Ελαία - Κυπαρισσία - Φιλιατρά - Γαργαλιάνοι - Πύλος - Μεθώνη - Χρυσοκελλαριά

- το οδικό δίκτυο της παράκτιας ζώνης Κορώνη - Χράνοι - Πεταλίδι – Καλαμάτα
- το οδικό δίκτυο της παράκτιας ζώνης Καλαμάτα - Καρδαμύλη – Στούπα - Αρεόπολη.

Σε εξέλιξη βρίσκονται τα εξής έργα:

- Η κατασκευή της 10ης επαρχιακής οδού Καζάρμα - Χάνια, που ενώνει την Κεντρική Μεσσηνία με την Καλαμάτα και 3ης επαρχιακής οδού Μεταμόρφωσης - Χώρας, δαπάνης
- Η κατασκευή της εθνικής οδού Κυπαρισσίας – Φιλιατρών - Πύλου (τμήμα Γαργαλιάνοι - Ρωμανός), συνολικής δαπάνης

1.3.2 Λιμάνια και Θαλάσσιες Μεταφορές

Το βασικό χαρακτηριστικό των λιμανιών της Μεσσηνίας είναι ότι χρησιμοποιούνται κυρίως για την εξυπηρέτηση της επιβατικής κίνησης, ενώ η εμπορική δραστηριότητα είναι μικρής κλίμακας. Λόγω της μεγάλης έκτασης της παράκτιας ζώνης, υπάρχουν αρκετοί λιμένες οι οποίοι παρουσιάζονται στην συνέχεια. Πρωταρχικό ρόλο έχει το λιμάνι της Καλαμάτας, το οποίο εμφανίζει σημαντική εμπορική κίνηση, ενώ δευτερεύοντα ρόλο έχουν οι λιμένες Πύλου και Κυπαρισσίας. Η εμπορική και επιβατική κίνηση του Νομού διεξάγεται από τα προαναφερθέντα λιμάνια, τα οποία παρέχουν και δυνατότητα ελλιμενισμού - ανεφοδιασμού σκαφών αναψυχής. Στον Νομό υπάρχουν επίσης τα λιμάνια Τραχήλας, Αγ. Νικολάου, Στούπας, Καρδαμύλης, Κιτριών, Πεταλιδίου, Αγ. Ανδρέα, Κορώνης, Φοινικούντα, Μεθώνης, Βρωμονερίου, Μαραθούπολης, Αγ.Κυριακής και Αργίλου, τα οποία χαρακτηρίζονται ως τοπικού ενδιαφέροντος, κατάλληλα για ελλιμενισμό αλιευτικών και σκαφών αναψυχής.

Στην Καλαμάτα υπάρχει μαρίνα, με πλήρη υποδομή, για 250 σκάφη αναψυχής.

1.3.3 Αεροδρόμια και Αεροπορικές Μεταφορές

Ο Νομός Μεσσηνίας διαθέτει το αεροδρόμιο της Καλαμάτας. Ο κρατικός αερολιμένας της Καλαμάτας είναι χαρακτηρισμένος ως διεθνής αερολιμένας. Λειτουργεί στις εγκαταστάσεις του στρατιωτικού

αεροδρομίου, εξυπηρετώντας και την επιβατική κίνηση εξωτερικού με έκτακτες πτήσεις (charter). Για την εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού εγκαινιάστηκε τον Μάιο του 2007 νέα αεροπορική σύνδεση Καλαμάτας - Θεσσαλονίκης. Παλαιότερα λειτουργούσε αεροπορική σύνδεση Αθήνας - Καλαμάτας, η οποία κρίθηκε μη βιώσιμη οικονομικά και διακόπηκε.

1.3.4 Υπεραστικά Λεωφορεία (ΚΤΕΛ)

Η έλλειψη τακτικών πτήσεων εσωτερικού και η χαμηλή ποιότητα εξυπηρέτησης, μέσω του σιδηροδρομικού δικτύου, έχουν ανάγει τα υπεραστικά Λεωφορεία σε σημαντικό παράγοντα για την διακίνηση του επιβατικού κοινού προς την υπόλοιπη Ελλάδα. Τα Υπεραστικά Λεωφορεία εξυπηρετούν και τη μετακίνηση μαθητών από οικισμούς και χωριά σε κωμοπόλεις- πόλεις, οι οποίες διαθέτουν Δημοτικό, Γυμνάσιο ή Λύκειο.

Όλοι οι Δήμοι και οι Κοινότητες εξυπηρετούνται από τα δρομολόγια των υπεραστικών λεωφορείων ΚΤΕΛ, με αφετηρία την Καλαμάτα. Η πυκνότητα των δρομολογίων είναι ως επί το πλείστον ικανοποιητική, και μόνον ορισμένοι απομακρυσμένοι οικισμοί εξυπηρετούνται σε μικρότερο βαθμό.

1.3.5 Υγεία – Κέντρα αποκατάστασης, Νοσοκομεία

Η υγεία και οι παρεχόμενες υγειονομικές υπηρεσίες αφενός αποτελούν σοβαρό δείκτη του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων μιας περιοχής, αφετέρου είναι μια από τις παραμέτρους, οι οποίες συμβάλλουν και υποβοηθούν την ανάπτυξη υψηλών τουριστικών υπηρεσιών.

Η δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια νοσοκομειακή περίθαλψη στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στηρίζεται σ' ένα εκτεταμένο δίκτυο νοσοκομείων, νομαρχιακής και περιφερειακής εμβέλειας, τα οποία καλύπτουν τόσο τις αστικές και ημιαστικές περιοχές όσο και τις αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας.

Οι υπηρεσίες υγείας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου συνολικά παρέχονται από τις υπάρχουσες υποδομές των 16 θεραπευτηρίων και των τριάντα ένα (31) Κέντρων Υγείας, με τα Περιφερειακά τους ιατρεία. Στην Τρίπολη λειτουργεί το Περιφερειακό Νοσοκομείο Πελοποννήσου, ενώ σε όλες τις πόλεις - πρωτεύουσες των νομών, αλλά και σε ημιαστικά κέντρα της Περιφέρειας, λειτουργούν νοσοκομειακές

μονάδες, οι οποίες, είτε είναι νεότευκτες, είτε έχουν πρόσφατα βελτιώσει σ' ένα βαθμό την κτιριακή τους υποδομή και τον εξοπλισμό τους. Οι συνολικές κλίνες θεραπευτηρίων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου φθάνουν τις 1860 το έτος 2003, από τις οποίες οι 1734 περίπου είναι δημόσιες. Στη Περιφέρεια λειτουργούν εννέα (9) δημόσια νοσοκομεία, στα οποία αναφέρονται και οι δημόσιες κλίνες, καθώς και επτά (7) ιδιωτικά θεραπευτήρια / κλινικές, με 126 κλίνες. Η εξυπηρέτηση του αστικού πληθυσμού της Περιφέρειας καλύπτεται από τις νοσοκομειακές μονάδες ακόμα και για την πρωτοβάθμια περίθαλψη, στα εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων, ενώ ο πληθυσμός της υπαίθρου καλύπτεται για την πρωτοβάθμια από τα Κέντρα Υγείας και τα περιφερειακά ιατρεία. Για τη δευτεροβάθμια περίθαλψη ο πληθυσμός της υπαίθρου καλύπτεται από τις είκοσι μία (21) νοσοκομειακές μονάδες της Περιφέρειας, ενώ δεν υπάρχει υποδομή τριτοβάθμιας περίθαλψης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Το επίπεδο παροχής υπηρεσιών περίθαλψης / υγείας σε γενικές γραμμές παρουσιάζει ελλείψεις, κυρίως στην ύπαιθρο / αγροτικές περιοχές λόγω, χωροθέτησης των Κέντρων Υγείας σε σχέση με τη διάρθρωση των Ο.Τ.Α., σε συνδυασμό με τις ελλείψεις σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, ενώ και στις νοσοκομειακές μονάδες της Περιφέρειας παρατηρούνται ελλείψεις σε αριθμό ιατρικών ειδικοτήτων.

Ειδικότερα για το Νομό Μεσσηνίας αναφέρουμε παρακάτω τις υφιστάμενες υγειονομικές υποδομές καθώς και τις ελλείψεις και αδυναμίες του Νομού. Στο Νομό Μεσσηνίας λειτουργεί από τον Ιούνιο του 2000 το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Καλαμάτας σε νέες κτιριακές εγκαταστάσεις με νέο ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό. Πιο συγκεκριμένα, το νέο Νοσοκομείο βρίσκεται σε οικόπεδο 48 στρεμμάτων και είναι στεγασμένο σε 22390 τ.μ. Τα νέα κτίρια ανταποκρίνονται στα πρότυπα μιας υπερσύγχρονης νοσοκομειακής μονάδας και τοποθετούν το νοσοκομείο της Καλαμάτας σε μια από τις πρώτες θέσεις σε εθνικό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ωστόσο στον οργανισμό προβλέπονται χωρίς όμως να λειτουργούν επί του παρόντος, λόγω ελλείψεως προσωπικού, τα εξής τμήματα και μονάδες: Μονάδα Εμφραγμάτων, Μονάδα Προώρων, Μονάδα Φυσιοθεραπείας και Ψυχιατρικό Τμήμα. Οι ανεπτυγμένες κλίνες στο νοσοκομείο είναι 307 (δείκτης κλίνες/1000 κατοίκους Νομού Μεσσηνίας: 1,84), ενώ το σύνολο του Νοσηλευτικού Προσωπικού ανέρχεται στα 218 άτομα.

Όσον αφορά τις υπηρεσίες πρόνοιας ενδεικτικά αναφέρουμε το ΚΕΚΥΑΜΕΑ Καλαμάτας το οποίο λειτουργεί από το 2003 στις σύγχρονες εγκαταστάσεις του στο Ανατολικό Κέντρο Καλαμάτας, το Κέντρο Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης ΚΕΦΚΑ Φιλιατρών το οποίο

προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες επανένταξης σε άτομα του Νομού Μεσσηνίας αλλά και της Νοτιοδυτικής Πελοποννήσου, τις κατασκηνώσεις της Αγ. Μαρίνας οι οποίες έχουν την δυνατότητα φιλοξενίας 270 ατόμων ανά κατασκηνωτική περίοδο και λειτουργεί σε 4 περιόδους (2 περίοδοι για νεαρούς κατασκηνωτές, 1 περίοδο για Α.Μ.Ε.Α. και 1 περίοδο για ηλικιωμένους),

Επιπρόσθετα στον Νομό Μεσσηνίας δεν υπάρχει βρεφονηπιακός σταθμός για παιδιά με αναπηρία. Η ίδρυση μιας τέτοιας υποδομής θα παρέχει μεγάλες ευκαιρίες στα παιδιά με διάφορα ειδικά προβλήματα για απόκτηση δεξιοτήτων, αυτοπεποίθησης, απασχόλησης και κοινωνικοποίησης τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΝΟΜΟΥ

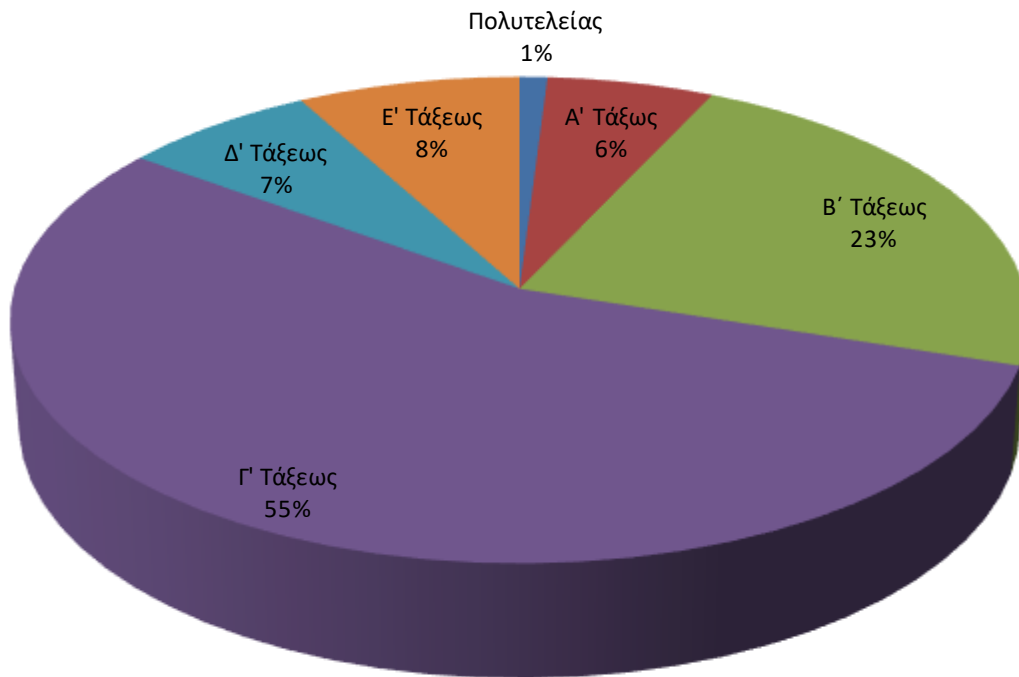
2.1 Τουριστικές μονάδες στον Νομό Μεσσηνίας

Ο νομός Μεσσηνίας φιλοξενεί κάθε χρόνο ένα μεγάλο αριθμό τουριστών, αλλοδαπών και ημεδαπών, γεγονός που έχει οδηγήσει την ευρύτερη περιοχή σε μια τουριστική ανάπτυξη. Ο αριθμός των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό τομέα συνεχώς μεταβάλετε ακολουθώντας τις απαιτήσεις της αγοράς ενώ μεγάλες τουριστικές μονάδες (π.χ COSTA NAVARINO) επιλέγουν τον νομό Μεσσηνίας για να εγκατασταθούν. Ο τουρισμός που προσελκύει ο νομός είναι ποιοτικός και αποτελείται κυρίως από άτομα μεσαίου και υψηλού βιοτικού επιπέδου που επιζητούν ηρεμία, περιήγηση σε αρχαιολογικούς χώρους, διασκέδαση και την ευκαιρία να απολαύσουν τις απaráμιλλου κάλλους παραλίες της περιοχής και επομένως και οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό έχουν προσαρμοστεί ανάλογα, προσφέροντας ποιοτικές υπηρεσίες .

Τα τουριστικά καταλύματα, μέσω της τυπολογίας τους, απεικονίζουν τον τύπο των τουριστών, την δομή οργάνωσής τους, τον βαθμό κατανάλωσης συμπληρωματικών προϊόντων, τις οικονομικές επιπτώσεις κλπ. και κατά συνέπεια τον βαθμό ανταγωνιστικότητας τους σε διαπεριφερειακό (εσωτερικό και εξωτερικό) επίπεδο.

Ο Νομός Μεσσηνίας συγκεντρώνει το 21% των ξενοδοχειακών μονάδων και το 19% των κλινών της Περιφέρειας (Στοιχεία Ε.Ο.Τ.).

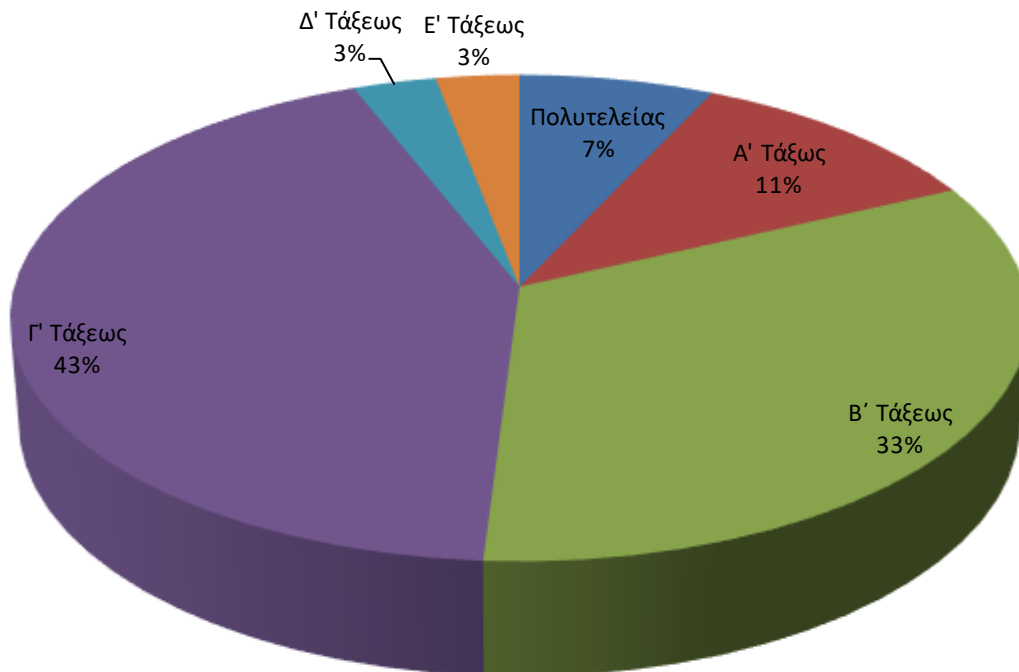
Γράφημα 2.1 Ξενοδοχειακά καταλύματα στη Μεσσηνία κατά κατηγορία τάξης

Πηγή: ΕΣΥΕ

Ωστόσο αυτό το 70% των χαμηλών σε τάξη μονάδων διαθέτουν το 50% περίπου των δωματίων και των κλινών του Νομού, γεγονός που υπογραμμίζει ότι ο Νομός κυριαρχείται σε επίπεδο ξενοδοχειακής φιλοξενίας από πολύ μικρές σε μέγεθος μονάδες χαμηλής τάξης. Τα δωμάτια ΑΑ και Α τάξεως αριθμούν μόλις 630 και τα οποία διαθέτουν 1275 κλίνες.

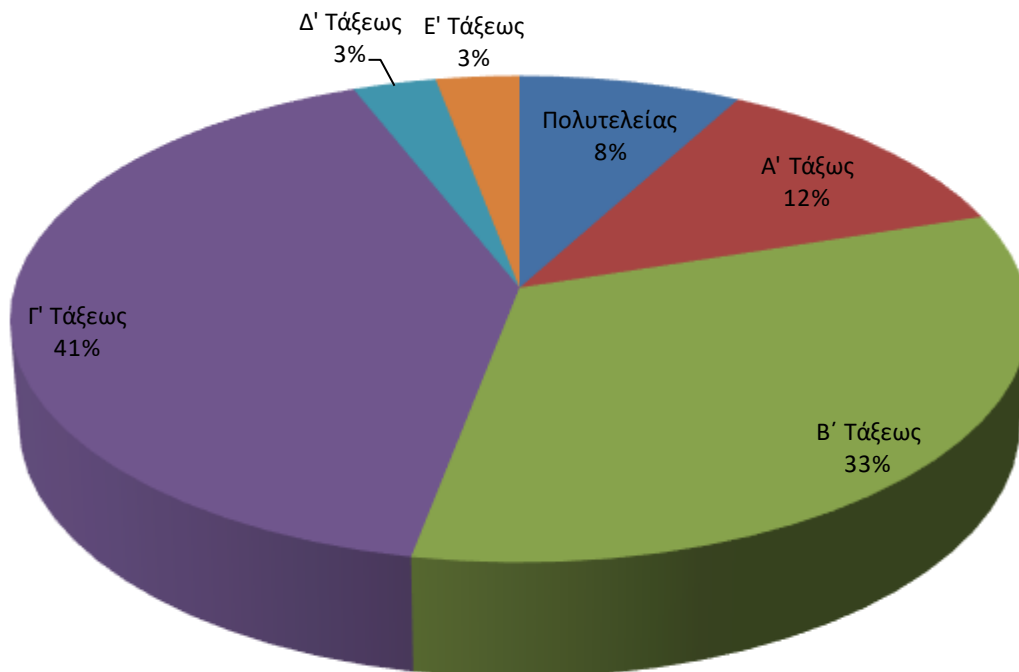
Γράφημα 2.2
Ξενοδοχειακά δωμάτια στη Μεσσηνία κατά
κατηγορία τάξης

Πηγή:ΕΣΥΕ

Στο παραπάνω διάγραμμα παρουσιάζεται η κατανομή των ξενοδοχειακών δωματίων ανά κατηγορία τάξης, ενώ στην συνέχεια και στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή των ξενοδοχειακών κλινών ανά κατηγορία τάξης.

Γράφημα 2.3
Ξενοδοχειακές κλίνες στη Μεσσηνία κατά
κατηγορία τάξης

Πηγή:ΕΣΥΕ

2.2 Τρόπος λειτουργίας των ξενοδοχειακών μονάδων

Οι μονάδες διαμονής στην περιοχή της Μεσσηνίας λειτουργούν κατά **70%** περίπου με οργανωμένα κινούμενο τουρισμό μέσω τουριστικών πρακτορείων και κατά **30%** περίπου μεμονωμένα. Η διαφορά μεταξύ των ποσοστών αυτών οφείλετε κυρίως στο γεγονός του ότι πολλά τουριστικά πρακτορεία συνάπτουν συμβάσεις με ξενοδοχειακά καταλύματα και λοιπές μονάδες διαμονής με σκοπό την μείωση του κόστους και προσέλκυσης μεγαλύτερου αριθμού πελατών, κυρίως αλλοδαπών, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζεται από πλευράς των ξενοδόχων η πληρότητα των μονάδων τους για μεγαλύτερο μέρος της τουριστικής περιόδου.

Επίσης, είναι χαρακτηριστικό πως η πλειοψηφία των αλλοδαπών τουριστών προτιμά να μετακινηθεί ομαδικά (με group) παρά μεμονωμένα, εξασφαλίζοντας έτσι καλύτερες τιμές σε αεροπορικά εισιτήρια και λοιπά μεταφορικά μέσα καθώς και χαμηλότερες τιμές στις μονάδες διαμονής τους.

Μεμονωμένα κατά πλειοψηφία κινούνται συνήθως οι ημεδαποί τουρίστες και άτομα που επισκέπτονται την περιοχή για επαγγελματικούς λόγους (πλασιέ, προμηθευτές, εμπορικοί αντιπρόσωπο κ.λ.π.) ενώ το ποσοστό των αλλοδαπών που κινούνται μεμονωμένα είναι μικρότερο.

2.3 Πληρότητα των ξενοδοχειακών μονάδων του Νόμου

Στην συνέχεια της ανάλυσης του κλάδου των μονάδων διαμονής του νομού στον οποίο πρόκειται να δραστηριοποιηθεί η προτεινόμενη επένδυση θα αναφερθούμε στα ποσοστά πληρότητας που παρουσιάζουν οι ξενοδοχειακές μονάδες κατά τα έτη 2010-2014. Όπως φαίνετε και στον **πίνακα 2.1** η πληρότητα των μονάδων αυτών παρουσιάζει διακυμάνσεις με μέγιστη τιμή το έτος 2010 και ελάχιστη το έτος 2011 (**39,90%**) αλλά με μια συνεχή και σταθερή ανοδική τάση του ποσοστού πληρότητας των εν λόγω επιχειρήσεων για τα έτη 2013, 2014.

Πίνακας 2.1

ΈΤΟΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΜΟΝΑΔΩΝ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ %
2010	40,01%	-
2011	42,80%	+2,79%
2012	39,90%	-2,90%
2013	40%	+0,10%
2014	41,50%	+1,50%
Πηγή ΕΣΥΕ		

Στον κλάδο των ξενοδοχείων η αύξηση του ανταγωνισμού προκάλεσε την απόσυρση από την αγορά εφήμερων και μη υγιών μονάδων και την επιβίωση μόνο των υγιών και εύρωστων επιχειρήσεων που κατάφεραν να αντέξουν τις πιέσεις της αγοράς κάτι που αναμένεται στα προσεχή χρόνια να κλιμακωθεί περισσότερο ώσπου στο τέλος να υπερισχύσουν οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που θα προσφέρουν τις πλέον ποιοτικές υπηρεσίες τους στις καλύτερες τιμές της αγοράς, φτάνοντας έτσι σε ακόμα πιο ικανοποιητικά επίπεδα πληρότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

3.1 Ορισμός Θεραπευτικού Τουρισμού

Με τον όρο «Θεραπευτικό Τουρισμό» εννοούμε τις υπηρεσίες ιατρικού / θεραπευτικού περιεχομένου οι οποίες συνδυάζονται με την μετακίνηση των ασθενών σε μια άλλη χώρα, πόλη ή περιοχή. Συγκεκριμένα ο Θεραπευτικός Τουρισμός αφορά την περίπτωση όπου ο ασθενής επιλέγει να ταξιδέψει για να λάβει μια συγκεκριμένη ιατρική υπηρεσία, παρακινημένος από παράγοντες όπως:

- ❖ το κόστος της υπηρεσίας και την ποιότητα της υπηρεσίας και συνολικά της υγειονομικής περίθαλψης
- ❖ τον χρόνο αναμονής στη χώρα προέλευσης του για την παροχή παρόμοιας υπηρεσίας
- ❖ την ευκαιρία να συνδυάσει ιατρική φροντίδα με ψυχαγωγία / ταξίδι

Για τον θεραπευτικό τουρισμό σήμερα οι πιο διαδεδομένες υπηρεσίες είναι:

1. ιαματικά λουτρά και SPA
2. υπηρεσίες αποκατάστασης ασθενών με κινητικά προβλήματα (φυσιοθεραπείες)
3. υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης και αντιμετώπισης προβλημάτων υψηλού στρες μέσω της συμμετοχής του ασθενούς σε εναλλακτικές δραστηριότητες (πεζοπορίες, ιππασία, θαλάσσια σπορ κ.λ.π.)

Γενικά, υπάρχει πληθώρα υπηρεσιών που περιλαμβάνονται στα πλαίσια του θεραπευτικού τουρισμού, αλλά στην συγκεκριμένη μελέτη θα ασχοληθούμε με υπηρεσίες που μπορούν να προσφερθούν από ξενοδοχειακές μονάδες και δεν απαιτούν μεγάλο εύρος ιατρικών μηχανημάτων. Άλλωστε, για την Μεσσηνία, είναι αρκετά πιο εύκολη και άμεσα εφαρμόσιμη η προσφορά των παραπάνω υπηρεσιών και μπορεί να αποδώσει σημαντικά οικονομικά αποτελέσματα στις επιχειρήσεις που θα ασχοληθούν με το συγκεκριμένο αντικείμενο είτε είναι υφιστάμενες είτε νέες.

3.2 Ο Θεραπευτικός Τουρισμός στην Ευρώπη και τρίτες χώρες

Θεραπευτικός Τουρισμός είναι μία επιλεκτική μορφή Τουρισμού με σημαντικά οικονομικά πλεονεκτήματα. Είναι η μορφή Τουρισμού που υφίσταται τις λιγότερες αρνητικές επιδράσεις από τυχόν δυσμενείς συγκυρίες και μπορεί να δώσει δωδεκάμηνη Τουριστική περίοδο.

Πολλά κέντρα Τουρισμού Υγείας λειτουργούν σήμερα στην Κεντρική Ευρώπη και συγκεκριμένα στην Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Ελβετία, Αυστρία και λιγότερο στο Βέλγιο, Ισπανία, Πορτογαλία, Ολλανδία, Φιλανδία, Σουηδία.

Επίσης λειτουργούν πολλά τέτοια κέντρα στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης όπου κυρίως ο ιαματικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό κομμάτι της οικονομίας τους π.χ. Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβακία, Ρουμανία, Ρωσία, Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία. Στο χώρο της Μεσογείου εκτός της Ιταλίας, Ισπανίας, Ελλάδας και Πορτογαλίας ιαματικό τουρισμό και τουρισμό υγείας έχουν επίσης αναπτύξει το Ισραήλ, η Τουρκία, η Τυνησία, το Μαρόκο και η Κύπρος.

Στη Γερμανία, που διαθέτει 250-300 κέντρα ιαματικού τουρισμού υγείας ο μέσος αριθμός ατόμων που επισκέπτονται τα κέντρα αυτά αγγίζει τα 5.000.000, εκ των οποίων αυτών τα 2 εκατ. υποβάλλονται σε ιαματική θεραπεία (θερμαλισμό) και τα υπόλοιπα άτομα σε θαλασσοθεραπεία, σε κινησιοθεραπεία και σε κλιματοθεραπεία.

Στην **Ιταλία**, που λειτουργούν γύρω στα 200 κέντρα τουρισμού υγείας, επισκέπτονται τα κέντρα αυτά 1,8 εκατ. άτομα περίπου κατά μέσο όρο. Επίσης υπολογίζετε ότι το 10% των εισπράξεων από τον αλλοδαπό τουρισμό προέρχονται από τους επισκέπτες των 12 μεγαλύτερων κέντρων τουρισμού υγείας.

Στη **Γαλλία** λειτουργούν γύρω στα 50 κέντρα τουρισμού υγείας, εκ των οποίων τα περισσότερα εξειδικεύονται στη θαλασσοθεραπεία και περίπου τα 20 τον Ιαματικό Τουρισμό. Το ποσοστό του πληθυσμού που επισκέπτεται τα κέντρα αυτά δεν υπερβαίνει το 10%, ενώ οι ξένοι τουρίστες αποτελούν πολύ μικρό ποσοστό στο σύνολο των λουόμενων.

Στην **Ελβετία**, λειτουργούν 22 ιαματικά κέντρα και εξειδικεύονται περισσότερο στην θεραπεία για πρόληψη. Το κλίμα το υψόμετρο της τοποθεσίας όπου βρίσκονται ορισμένα από τα κέντρα αυτά είναι ιδανικά για την προσφορά προϊόντων που προορίζονται για ανάρρωση και χαλάρωση.

Στην **Αυστρία**, λειτουργούν 100 ιαματικά κέντρα, εκ των οποίων τα 20 είναι αποκλειστικά για υδροθεραπεία. Η Αυστρία έχει αναπτύξει πολύ τον τομέα αυτό ώστε να παρουσιάζεται διεθνώς ως προορισμός αναζωογόνησης κατά της καθημερινής ρουτίνας. Μαζί με την Ελβετία αποτελούν μοναδικές χώρες όπου τα κέντρα τουρισμού υγείας τους εξειδικεύονται στην κλιματοθεραπεία.

Στην **Ισπανία**, λειτουργούν 92 κέντρα ιαματικού τουρισμού και ένα κέντρο τουρισμού υγείας. Γενικά ο κλάδος του τουρισμού υγείας δεν είναι αναπτυγμένος και δεν προωθείται.

Στην **Πορτογαλία**, λειτουργούν 40 κέντρα ιαματικού τουρισμού και για τον κλάδο του τουρισμού υγείας συμβαίνει το ίδιο με την Ισπανία, δηλαδή δεν υπάρχουν προοπτικές.

Στο **Βέλγιο** λειτουργούν λίγα κέντρα ιαματικού τουρισμού ενώ τα κέντρα τουρισμού υγείας είναι περισσότερα. Εκ των επισκεπτών οι περισσότεροι είναι ημεδαποί τουρίστες αφού βρέθηκε ότι επί συνόλου 240.222 διανυκτερεύσεων κατά μέσο όρο στα κέντρα τουρισμού, το 88.88% πραγματοποιήθηκε από Βέλγους και το υπόλοιπο 11,17% από αλλοδαπούς επισκέπτες.

Στην Βόρεια Ευρώπη και συγκεκριμένα στη **Σουηδία** και τη **Φιλανδία** τα προϊόντα του τουρισμού υγείας που προσφέρονται είναι πολύ υψηλών προδιαγραφών, τόσο από άποψη κοινωνική όσο και ιατρική.

Στην **Αγγλία**, οι φόρμες υγείας είναι γνωστές ως τόποι τουρισμού υγείας. Στην **Βόρεια Αμερική** ο τουρισμός υγείας ο οποίος έχει την έννοια της ξεκούρασης μόνο και όχι και της θεραπείας, προσφέρεται σε ειδικευμένους σταθμούς τα "Health Resorts" ή "Spa Resorts". Είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις που βρίσκονται συνήθως σε πολυτελή ξενοδοχεία με μπάνια, πισίνες και αθλητική υποδομή, κυρίως στην Καλιφόρνια και Φλόριδα.

Επίσης, στις πρώην Ανατολικές χώρες **Ρωσία, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία** κ.λ.π. ο θεραπευτικός τουρισμός θεωρείται αναπτυγμένος τομέας, αφού ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού των χωρών αυτών αλλά και των ξένων τουριστών επισκέπτεται τα κέντρα τουρισμού υγείας. Έτσι, στην **Ουγγαρία** η οποία θεωρείται από τις πλέον αναπτυγμένες στον τομέα αυτό, αφού διαθέτει 100 - 120 τέτοια οργανωμένα κέντρα με πλήρη εξοπλισμό και υποδομή και γύρω στις 350 ιαματικές πηγές με εγκαταστάσεις, το 10% περίπου του πληθυσμού της επισκέπτεται τις ιαματικές λουτροπόλεις, ενώ το 22% των ξένων επισκεπτών έχει ως προορισμό τα κέντρα του τουρισμού υγείας.

Στην **Τσεχοσλοβακία**, η οποία διαθέτει και αυτή οργανωμένα κέντρα τουρισμού υγείας, το 3,5% του πληθυσμού της περίπου, επισκέπτεται τα κέντρα αυτά.

Στη **Ρωσία** ένας στους δεκαπέντε Ρώσους πηγαίνει σε τουριστικά κέντρα υγείας. Σήμερα οι μονάδες αυτές προσελκύουν νέους και άτομα όλων των ηλικιών εκτός των άλλων και λόγω της στροφής προς τις παραδοσιακές μορφές φυσικής θεραπείας που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια.

Οι φυσικοί τρόποι θεραπείας ή όπως λέγεται της αφαρμάκου ιατρικής κερδίζουν συνεχώς έδαφος με τα νέα δεδομένα δηλαδή την επιβάρυνση του περιβάλλοντος, το άγχος της καθημερινής ζωής, το κάπνισμα, κλπ. που θεωρούνται υπεύθυνα για τις περισσότερες ασθένειες και το πρόωρο γήρας.

Επιστημονικά έχει αποδειχθεί ότι τα προϊόντα του τουρισμού υγείας αποτελούν προάσπιση για καλή υγεία και έχουν επίσης σημαντική συμβολή στην προληπτική ιατρική. Σημειώνεται εδώ ότι στη **Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία**, η προληπτική ιατρική στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό στη υδροθεραπεία από τις μικρές ηλικίες.

Τα πακέτα διακοπών προορισμού σε αυτά τα κέντρα συνδυάζονται τις περισσότερες φορές και με προσφορά άλλων τουριστικών υπηρεσιών αναψυχής, αναζωογόνησης, σπορ (όπως σκι, ιστιοπλοΐα, ιπασία, τένις, κλπ.) και πολιτιστικών δραστηριοτήτων της υψηλής κοινωνικής ζωής (όπως κινηματογράφο, θέατρο, φεστιβάλ μουσικής κ.λ.π.) γιατί απευθύνονται όχι μόνο σε ασθενείς αλλά και στους συνοδούς των ασθενών, καθώς και σε άλλους επισκέπτες συνήθως ανωτέρου εισοδηματικού επιπέδου.

Άλλωστε, απαιτείται η μακρά παραμονή των ατόμων σε αυτά τα θέρετρα, μεγαλύτερη από τα συνήθη τουριστικά θέρετρα, προκειμένου να φανούν τα αποτελέσματα μιας ορισμένης θεραπείας στην οποία υποβάλλονται, ιδίως αν πρόκειται για ειδικές θεραπείες (όπως αντικαπνική θεραπεία, θεραπεία του άγχους, ψυχοθεραπεία, κινησιοθεραπεία, χαλάρωση, διαιτητική, εκμάθηση ύπνου, έρευνα της σωστής γραμμής-στάσης του σώματος, αισθητικής κ.λ.π.). Επομένως η αναγκαστική παραμονή των επισκεπτών για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα στα κέντρα του τουρισμού υγείας (π.χ. 21 ημέρες στη Γαλλία, 21-28 ημέρες στη Γερμανία, 12-18 ημέρες στην Ιταλία), απαιτεί να δημιουργηθεί όχι μόνο η κατάλληλη ατμόσφαιρα για την χαλάρωση και την αναζωογόνηση του οργανισμού αλλά και η δημιουργία και άλλων δραστηριοτήτων και τρόπων έλξης των τουριστών που θα τους απασχολούν κατά τις ελεύθερες ώρες.

Έτσι δημιουργούνται συγκροτήματα που διαθέτουν όλη τη γενική και ειδική υποδομή και το κατάλληλο περιβάλλον που απαιτείται για τον τουρισμό μακράς παραμονής όπως πάρκα πρασίνου, κήποι, ποταμοί, λίμνες, κλινικές, κέντρα θεραπείας, κατάλληλος εξοπλισμός, ειδικευμένοι γιατροί, στέγαση σχετική με τη θεραπεία, ελεγχόμενη διαίτα κ.α. που βοηθάν στην αποτελεσματικότητα της συγκεκριμένης θεραπείας.

Ένα άλλο θέμα που θεωρείται πολύ σημαντικό είναι ο τομέας έρευνας αγοράς και ανάπτυξης των πωλήσεων του τουρισμού υγείας. Ορισμένες χώρες όπως για παράδειγμα η **Αυστρία**, η **Ελβετία**, η **Γαλλία**, έχουν προχωρήσει στο θέμα της έρευνας αγοράς και της διαφήμισης και προσφέρουν σε συνεργασία με τις εθνικές τους αεροπορικές εταιρείες "πακέτα διακοπών" για την ομορφιά και καλή φυσική κατάσταση στα κέντρα υγείας που αποτελούνται από συγκροτήματα ξενοδοχείων με θερμά λουτρά και όλη την υποδομή (γήπεδα τένις, χώρους αθλητισμού κ.λ.π.) σε περιβάλλον ιδανικό (με πάρκα πρασίνου) για θεραπεία και ξεκούραση. Τα τουριστικά αυτά πακέτα διακινούνται από ειδικούς τουριστικούς πράκτορες σε διεθνή κλίμακα και απευθύνονται συνήθως σε πελατεία υψηλού εισοδηματικού επιπέδου.

Βέβαια υπάρχει και η εξειδίκευση των κέντρων αυτών ανάλογα με το χαρακτηρισμό, τη θερμοκρασία των ιαματικών νερών τους, την εξειδικευμένη υποδομή που διαθέτουν, το κλίμα κ.λ.π., με συνέπεια άλλα να προσφέρονται για λουτροθεραπεία (Ουγγαρία), άλλα για πηλοθεραπεία (ιδίως στην Ιταλία), άλλα για θαλασσοθεραπεία (ιδίως αυτά που βρίσκονται κοντά στη θάλασσα όπως στην Γαλλία), άλλα για κλιματοθεραπεία (Ελβετία, Αυστρία) κ.λ.π..

Η αναγνώριση της υδροθεραπείας ως ιατρικής θεραπευτικής μεθόδου από τον τομέα της Κοινωνικής Ασφάλισης σε πολλές χώρες, ιδίως της Ευρώπης, οδήγησε σε μία σχετικά αυξημένη ζήτηση των κέντρων του ιαματικού τουρισμού.

Η σημαντική αυτή αύξηση στη ζήτηση των προϊόντων που προσφέρονται στα κέντρα του τουρισμού υγείας που παρατηρήθηκε τελευταία, αποδίδεται στη στροφή των ατόμων προς τις παραδοσιακές μεθόδους θεραπείας, όπως προαναφέρθηκε, αλλά και την αυξανόμενη έμφαση που δίδεται από πολλούς στην κατ' επανάληψη επανάκαμψη του οργανισμού που επιτυγχάνεται με την σωματική άσκηση και δοκιμασία και τις ειδικές θεραπείες που ακολουθούνται σε καθαρό και υγιεινό περιβάλλον ενός κέντρου τουρισμού υγείας.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο κλάδος του τουρισμού υγείας να προσελκύσει αρκετές επενδύσεις και σημαντικά κεφάλαια του ιδιωτικού τομέα για την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των κέντρων αυτών, ώστε να προσαρμοστούν στις σύγχρονες απαιτήσεις του τουρισμού υψηλών προδιαγραφών όπως χαρακτηρίζεται ο τομέας αυτός.

3.3 Η Εξέλιξη του Θεραπευτικού Τουρισμού στην Ελλάδα

Ο Τουρισμός θεωρείται σήμερα διεθνώς ένας από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομίας, και η διεθνής αγορά απαιτεί επαναπροσδιορισμό της τουριστικής μας ταυτότητας, με αποφασιστική αλλαγή κατεύθυνσης προς τις επιλεκτικές μορφές τουρισμού όπως είναι ο θεραπευτικός τουρισμός ή ο ιατρικός τουρισμός.

Ο τουρισμός αυτός είναι μια μορφή τουρισμού με πολλά οικονομικά πλεονεκτήματα. Το «πακέτο» τουριστικού προορισμού στα κέντρα αυτά συνδυάζουν τουριστικές υπηρεσίες αναψυχής, αναζωογόνησης και σπορ αλλά και πολιτιστικές δραστηριότητες. Απευθύνονται σε ασθενείς αλλά και στους συνοδούς τους και σε άλλους επισκέπτες υψηλού εισοδηματικού στάτους.

Απαραίτητη προϋπόθεση που πρέπει να πληρούν οι περιοχές που προορίζονται για κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής είναι να βρίσκονται κοντά σε αεροδρόμια και να εξυπηρετούνται από άρτιο οδικό σύστημα. Άρα, η αξιοποίηση της ικανότητας για την παροχή ιατρικών υπηρεσιών, στα πλαίσια ενός τουριστικού «πακέτου», αποτελούν τομέα αναπτυξιακών και επενδυτικών πρωτοβουλιών προς όφελος της οικονομίας τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Τα πλεονεκτήματα μιας τέτοιας επένδυσης είναι η εισροή περισσότερου συναλλάγματος με τον τουρισμό μακράς παραμονής, η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης με την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, η ζήτηση αγαθών για περισσότερους μήνες το χρόνο και για εξομάλυνση της εποχικότητας των τουριστικών δραστηριοτήτων.

Η Ελλάδα είναι πλούσια σε ιαματικές πηγές με νερά που έχουν ποικίλη φυσικοχημική σύσταση και ενδείκνυνται για εφαρμογή στη σύγχρονη φυσική υδροθεραπεία ενώ το μεσογειακό κλίμα της, οι

καθαρές και προσιτές παραλίες της, η μορφολογία του εδάφους της αποτελούν παράγοντες που μπορεί να αναπτυχθεί κάθε μορφή θεραπευτικού τουρισμού.

Παρ' όλα αυτά και ενώ υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για να αναπτυχθεί ο Θεραπευτικός Τουρισμός στην Ελλάδα και να δημιουργηθούν ολοκληρωμένα κέντρα τουρισμού υγείας που θα περιλαμβάνουν κι άλλες μορφές θεραπειών όπως ο θερμαλισμός, η κλιματοθεραπεία, η θαλασσοθεραπεία, καταπολέμησης άγχους κ.λ.π. , στην Ελλάδα αυτή την στιγμή έχει δοθεί βάση κυρίως στον ιαματικό τουρισμό.

Η ζήτηση για τον ιαματικό τουρισμό στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, ιδίως στις μεγάλες λουτροπόλεις. Ο μέσος όρος παραμονής των ατόμων είναι γύρω στις 13-14 ημέρες δηλαδή περίπου ότι συμβαίνει και στον υπόλοιπο τουρισμό. Οι υπηρεσίες που προσφέρουν τα κέντρα αυτά περιορίζονται αποκλειστικά στην ιαματική θεραπεία ενώ στο τουριστικό μέρος παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις καθώς και ελλείψεις επί το πλείστον υπηρεσίες.

Σκοπός της ανάπτυξης του τομέα του ιατρικού τουρισμού θα πρέπει να είναι η πλήρη παροχή υπηρεσιών και η δημιουργία υποδομής για εξυπηρέτηση των πελατών καθ' όλη την διάρκεια του έτους.

3.4 Προοπτικές Ανάπτυξης του Θεραπευτικού τουρισμού στην Μεσσηνία

Ο θεραπευτικός τουρισμός είναι δυνατό να αποτελέσει και μέσο ξεκούρασης, αναζωογόνησης και ανανέωσης εκτός από μέσο θεραπείας. Έτσι για παράδειγμα, ο θερμαλισμός, η κλιματοθεραπεία και η θαλασσοθεραπεία που έχουν μεγάλη σχέση μεταξύ τους καθώς και άλλες μορφές θεραπευτικού τουρισμού όπως αντικαπνική, σωστής θέσης του σώματος, υπνοθεραπεία κ.λ.π., μπορούν να αποτελέσουν μορφές τουρισμού που θα συμβάλλουν στην πρόληψη, αποκατάσταση της υγείας, ξεκούραση, ομορφιά, δηλαδή ταυτόχρονη ανάγκη για διακοπές και θεραπεία μαζί σε ένα πρότυπο περιβάλλον. Πολλές ελληνικές περιοχές και κυρίως αυτές που βρίσκονται σε παράλιες τοποθεσίες, όπως η Μεσσηνία, μπορούν να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν σε κέντρα τουρισμού υγείας δηλαδή σε κέντρα θεραπείας που να είναι και κέντρα αναψυχής και ηρεμίας για όλες τις ηλικίες για περισσότερους μήνες του έτους, αφού βρίσκονται κοντά στη θάλασσα και έχουν καλό κλίμα, βασικά στοιχεία για ποικίλες εφαρμογές στη θαλασσοθεραπεία, την κλιματοθεραπεία και για πολλές άλλες μορφές θεραπειών.

Με την δημιουργία εγκαταστάσεων με σύγχρονη υποδομή και εξοπλισμό που να συνδυάζουν και άλλες δραστηριότητες (αθλητισμός για όλες τις ηλικίες, πολιτιστικά, εγκαταστάσεις αναψυχής για νέους και παιδιά, πάρκα πρασίνου), επιτυγχάνεται η ανάδειξη των θεραπευτικών τουριστικών μονάδων σε παραθεριστικά κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής και όλων των ηλικιών.

Επομένως, βασικός σκοπός των αναπτυξιακών σχεδιασμών του τομέα του τουρισμού θα πρέπει να είναι η προσέλκυση επενδύσεων, ώστε να αναπτυχθούν και στην Ελλάδα σύγχρονα κέντρα τουρισμού υγείας, όπως γίνεται με ταχείς ρυθμούς στις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Τα κέντρα αυτά προσφέρονται για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών του τουριστικού προϊόντος και παρουσιάζουν τελευταία αυξημένη ζήτηση.

Επίσης, είναι χαρακτηριστικό ότι το **38%** των Ευρωπαίων τουριστών, όπως φαίνεται και στον **πίνακα 3.1**, προτιμούν διακοπές με κύριο χαρακτηριστικό τον ήλιο και την παραλία.

Πίνακας 3.1

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΤΥΠΟΣ ΔΙΑΚΟΠΩΝ	
ΗΛΙΟΣ - ΠΑΡΑΛΙΑ	38%
ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ	19%
ΠΟΛΕΙΣ	14%
ΥΠΑΙΘΡΟΣ – ΧΩΡΙΑ	7%
ΟΡΕΙΝΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ	4%
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	4%
ΓΙΟΤΙΝΓΚ	2%
ΥΓΕΙΑΣ	2%
ΑΛΛΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	10%
	Πηγή ΕΣΥΕ

Πηγή: ΕΣΥΕ

Η Ελλάδα, έχει την δυνατότητα λόγω μορφολογίας να προσφέρει σχεδόν όλους τους βασικούς τύπους διακοπών (ήλιος – παραλία, περιήγηση, ύπαιθρος – χωριά, ορεινές διακοπές και υγείας) και επομένως να προσελκύσει ένα μεγάλο αριθμό τουριστών διαφόρων ηλικιών και προτιμήσεων τουριστικών προορισμών.

Όπως επισημάνθηκε και πιο πριν, τα κέντρα τουρισμού υγείας που έχουν δημιουργηθεί ή πρόκειται να δημιουργηθούν, αποτελούν και κέντρα παραθερισμού συγκεντρώνοντας έτσι και ένα αρκετά μεγάλο αριθμό παραθεριστών. Οι περιοχές με ήδη αναπτυγμένη υποδομή για τις ανάγκες του εποχιακού τουρισμού, όπως η Μεσσηνία, ξεκινούν με σημαντικό πλεονέκτημα συγκριτικά με περιοχές που δεν έχουν αναδειχθεί σε τουριστικά κέντρα. Τα μη καθιερωμένα τουριστικά κέντρα παρόλα τα φυσικά πλεονεκτήματα που μπορεί να διαθέτουν αποτελούν "νέους τουριστικούς τόπους" που θα πρέπει να διαθέτουν πολύ καλό εξοπλισμό για να μπορέσουν να ανταγωνιστούν με επιτυχία τα υπόλοιπα τουριστικά κέντρα.

Μεγάλη είναι και η σημασία της έρευνας αγοράς και διαφήμισης, που γίνεται σε χώρες της Ευρώπης θέμα στο οποίο η Ελλάδα υστερεί. Παρόλα αυτά, όμως σε διεθνή συνέδρια ακόμα και από ξένους ειδικούς έχει αναφερθεί το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει πολύ καλές προοπτικές και προϋποθέσεις για την δημιουργία κέντρων θεραπευτικού τουρισμού που μπορούν κάλλιστα να αποτελέσουν "πρότυπο" για όλες τις σχετικές πόλεις της περιοχής της Μεσογείου.

Βασικό αίτημα είναι η ευχέρεια προσπέλασης δηλαδή οι περιοχές που προορίζονται για κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής πρέπει να βρίσκονται κοντά σε αερολιμένα και να εξυπηρετούνται από καλό οδικό δίκτυο.

Η Μεσσηνία διαθέτει το πλεονέκτημα αυτό αφού έχει ήδη δοθεί σε λειτουργία ο νέος αυτοκινητόδρομος κλειστού τύπου που συνδέει το ήδη υπάρχον αεροδρόμιο της Καλαμάτας με την Αθήνα.

Τα αμέσως επόμενα όμως χρόνια πρόκειται να αναβαθμιστεί ολοκληρωτικά το οδικό παραλιακό δίκτυο της Μεσσηνίας. Είδη έχουν εκπονηθεί μελέτες για πολλά κομμάτια του περιμετρικού δακτυλίου **Κυπαρισσία – Φιλιατρά – Γαργαλιάνοι – Πύλος – Μεθώνη – Κορώνη – Πεταλίδι – Καλαμάτα –**

Μάνη. Στο τμήμα Κυπαρισσίας – Φιλιατρών έχουν κατασκευαστεί 10 χιλ. ενώ ετοιμάζονται 2 χιλ. ακόμη, ενώ για το κομμάτι Φιλιατρά – Γαργαλιάνοι ολοκληρώνονται οι μελέτες για την ένταξή του στο Δ' ΚΠΣ. Στην συνέχεια και για το τμήμα Γαργαλιάνοι – Ρωμανός και Ρωμανός – Πύλος είδη έχει ξεκινήσει η κατασκευή του με πίστωση 13.000.000 ευρώ καθώς βρίσκεται στην φάση των μελετών για την ένταξή του στο Δ' ΚΠΣ. Οι μελέτες του τμήματος Πύλος – Ριζόμυλος έχει ενταχθεί στο Μέτρο 3.6 του Γ' ΚΠΣ προϋπολογισμού 1.200.000,00 ευρώ και βρίσκετε στην φάση ολοκλήρωσης του φακέλου προκήρυξης. Τέλος το τμήμα Πύλος – Μεθώνη – Κορώνη – Πεταλίδι του οποίου η μελέτη εντάχθηκε στο Γ' ΚΠΣ βρίσκεται στην φάση σύνταξης του φακέλου για την προκήρυξη ολοκλήρωσης της πρώτης φάσης του έργου.

Η πλήρης αξιοποίηση της ιδιομορφίας και του κλίματος της Ελλάδα από επιχειρήσεις τουρισμού υγείας, θα αποτελέσουν αφετηρία και άλλων αναπτυξιακών και επενδυτικών πρωτοβουλιών προς όφελος της οικονομίας σε εθνικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο.

3.5 Η περίπτωση του Costa Navarino (Περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης)

Τη σημαντικότερη επένδυση στον ελληνικό τουρισμό τις τελευταίες δεκαετίες, η υλοποίηση της οποίας έχει αλλάξει και θα αλλάξει ακόμα περισσότερο την ευρύτερη περιοχή, αποτελεί η Π.Ο.Τ.Α. (Περιοχή Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης). Το στοιχείο που την ξεχωρίζει δεν είναι μόνο το εντυπωσιακό ύψος της επένδυσης (ύψους 550 εκατ. ευρώ χωρίς την αξία της γης), αλλά και το γεγονός ότι με την υλοποίησή της δημιουργείται όχι απλώς ένα υπερσύγχρονο συγκρότημα αναψυχής αλλά ένας αυτόνομος τουριστικός προορισμός με πολλαπλές παροχές **θεραπευτικού** τουρισμού.

Προσφέρει σύγχρονες πολυτελείς υπηρεσίες SPA, ενώ παράλληλα προσφέρει μια σειρά από δυνατότητες άθλησης και δραστηριοτήτων (θαλάσσια σπόρ, γκόλφ, μαθήματα μεσογειακής κουζίνας κ.λ.π.) τα οποία σαν σκοπό έχουν την χαλάρωση και την άθληση των πελατών του. Παράλληλα διαθέτει δωμάτια με προδιαγραφές να φιλοξενούν άτομα με ειδικές ανάγκες (Α.με.Α) τα οποία μπορούν να κάνουν διακοπές παράλληλα με την θεραπεία αποκατάστασης τους στους χώρους του γυμναστηρίου και της πισίνας.

Η Επένδυση της Π.Ο.Τ.Α. Μεσσηνίας αναπτύσσεται σε δύο παραλιακές εκτάσεις με πρόσωπο άνω των 1000 μ. στην παραλία η κάθε μία (Κόλπος Σφακτηρίας, Ιόνιο πέλαγος), στις περιοχές Πύλου και Ρωμανού Μεσσηνίας αντίστοιχα και περιλαμβάνει τα πιο κάτω έργα:

1) Περιοχή Ρωμανού, (Δήμων Γαργαλιάνων και Νέστορος), συνολικής έκτασης 1.300 στρ. περίπου:

- 1 Ξενοδοχείο πολυτελείας συνολικής δυναμικότητας 320 δωματίων, δηλαδή 769 κλινών κατά ΕΟΤ. (Ξενοδοχείο Ι).
- 1 Ξενοδοχείο πολυτελείας συνολικής δυναμικότητας 445 δωματίων, δηλαδή 1.114 κλινών κατά ΕΟΤ (Ξενοδοχείο ΙΙ).
- 1 Συνεδριακό Κέντρο 1.200 θέσεων
- 1 Αθλητικό Κέντρο
- 1 γκολφ 18 οπών
- Έργα υποδομής

2) Περιοχή Πύλου, (Δήμου Πύλου), συνολικής έκτασης 1.450 στρ. περίπου:

- 1 ξενοδοχείο πολυτελείας 119 δωματίων, δηλαδή 298 κλινών κατά ΕΟΤ με συνεδριακές εγκαταστάσεις. (Βόρειο Ξενοδοχείο – Banyan Tree).
- 1 ξενοδοχείο πολυτελείας 226 δωματίων, δηλαδή 570 κλινών κατά ΕΟΤ, με συνεδριακές εγκαταστάσεις και εγκαταστάσεις SPA. (Νότιο Ξενοδοχείο - Kempinski).
- 1 γκολφ 18 οπών
- Έργα υποδομής

Σε **Β΄Φάση** (μελλοντικά) προβλέπεται να κατασκευασθούν:

Στην περιοχή Ρωμανού:

- 1 ξενοδοχείο επιπλ. διαμερισμάτων 268 μονάδων, δηλαδή 868 κλινών. (Ξενοδοχείο ΙΙΙ).

- 1 ξενοδοχείο επιπλ. διαμερισμάτων 220 μονάδων, δηλαδή 742 κλινών. (Ξενοδοχείο IV).
- Επεκτάσεις Έργων υποδομής.

Στην περιοχή Πύλου:

- Επέκταση του ξενοδοχείου της Β' Φάσης (Νότιο Ξενοδοχείο - Kempinski) κατά 106 δωμάτια, δηλαδή 271 κλίνες κατά ΕΟΤ.
- Επεκτάσεις Έργων υποδομής

Επίσης στη Β' φάση θα κατασκευασθούν και τα επιτρεπόμενα μη αμιγώς τουριστικά έργα (παραθεριστική κατοικία) συνολικής επιφάνειας 17.500 μ² στην περιοχή Ρωμανού και 40.000 μ² στην περιοχή Πύλου.

Τέλος προβλέπεται σε Β' Φάση και η οργάνωση τρίτης περιοχής (Περιοχή **Ριζομύλου**, Δήμου Πεταλιδίου επί του Μεσσηνιακού κόλπου), επί συνολικής παραλιακής έκτασης 1.275 στρ. περίπου που θα περιλάβει:

- Ξενοδοχειακά συγκροτήματα πολυτελείας και ΑΑ τάξεως συνολικά 3.000 κλινών, (που αντιστοιχούν σε 1.200 δωμάτια περίπου),
- Συνεδριακό κέντρο
- Γήπεδο γκολφ & εγκαταστάσεις τεχνικής υποδομής,
- μη αμιγώς τουριστικές εγκαταστάσεις (παραθεριστική κατοικία) συνολικής επιφάνειας 25.000 μ².

Αξίζει στο σημείο αυτό να υπογραμμιστεί ξανά ότι στα επενδυτικά σχέδια της TEMES SA (εταιρεία που έχει αναλάβει την ολοκλήρωση του έργου) εντάσσεται η δημιουργία 500 παραθεριστικών κατοικιών, οι οποίες θα αποτελέσουν και το κέντρο ενός μόνιμου παραθεριστικού προορισμού για την ευρύτερη περιοχή.

Η κατασκευή της Π.Ο.Τ.Α. θα έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη και της ευρύτερης περιοχής με άμεσα αποτελέσματα και για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αυτή, δίνοντας έτσι την δυνατότητα της εισροής συναλλάγματος, δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, διαφήμισης της Μεσσηνίας, ανάπτυξης των επιχειρήσεων της περιοχής κ.λ.π..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T.

4.1 Ανάλυση S.W.O.T. προοπτικών κλάδου Θεραπευτικού Τουρισμού στην Μεσσηνία

Η S.W.O.T. analysis βοηθάει στην διερεύνηση και κατανόηση των προοπτικών που παρουσιάζει ο Νομός Μεσσηνίας σχετικά με την ανάπτυξη ενός κλάδου και συγκεκριμένα του κλάδου του Θεραπευτικού τουρισμού ή τουρισμού Υγείας, αφού στοιχειοθετεί τα βασικά ποιοτικά χαρακτηριστικά και τις διαφαινόμενες προοπτικές μιας περιοχής, ενός τομέα δραστηριότητας κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό, η ανάλυση σε πρώτο στάδιο επικεντρώνεται στη διερεύνηση και αποτύπωση των Πλεονεκτημάτων και των Αδυναμιών, που παρουσιάζονται σχετικά με τη διερευνώμενη περίπτωση, στο παρόν. Στο δεύτερο στάδιο διερευνώνται και αποτυπώνονται οι Ευκαιρίες και οι Απειλές που είναι πιθανό να εμφανιστούν στο μέλλον.

Τα βασικά Ισχυρά και Αδύνατα Σημεία του Νομού Μεσσηνίας, καθώς επίσης οι σημαντικότερες Ευκαιρίες και οι Απειλές που ενδέχεται να αντιμετωπίσει στο μέλλον σκιαγραφούνται ως εξής.

4.1.1 ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

- Περιβαλλοντικές συνθήκες άριστες που ευνοούν θεραπευτικές μεθόδους
- Το Φυσικό περιβάλλον της περιοχής δίνει την δυνατότητα για πληθώρα εναλλακτικών δραστηριοτήτων (θαλασσοθεραπεία, περπάτημα, ιππασία, επαφή με την φύση, πεζοπορία σε ορεινά μονοπάτια) και γενικά πληθώρα δραστηριοτήτων που μπορούν να ενταχθούν στα πλαίσια μια θεραπείας
- Λειτουργία της Καλαμάτας ως το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Περιφέρειας με προοπτικές ανάπτυξης ακόμα περαιτέρω
- Πολιτιστική κληρονομιά (αρχαιολογικοί χώροι, κάστρα) σύγχρονος πολιτισμός (Διεθνές Φεστιβάλ Χορού Καλαμάτας) και δυνατότητες αναψυχής (π.χ. γκολφ, εστιατόρια, μαρίνες)
- Σχεδιαζόμενα μεγάλα έργα υποδομής στην Περιφέρεια (Οδικό δίκτυο)

- Υπαρξη πυρήνων υποδομής αγροτουρισμού και αγροτουριστικών υπηρεσιών, γαστρονομικός πλούτος
- Ανάπτυξη ως προορισμός θερινής κατοικίας παρατεταμένης διαμονής

4.1.2 ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ

Οι περισσότερες τουριστικές μονάδες είναι οικογενειακές επιχειρήσεις και η διαχείριση και λειτουργία τους γίνονται από τα μέλη της οικογένειας. Οι διεθνείς προδιαγραφές δεν πληρούνται απόλυτα, η ποιότητα των υπηρεσιών είναι αμφισβητούμενη και η συνεργασία με τοπικούς και κρατικούς τουριστικούς φορείς είναι περιορισμένη. Η συντριπτική πλειοψηφία των μονάδων δεν χρησιμοποιεί tour operators για την προώθηση και πώληση των δωματίων, με αποτέλεσμα ελάχιστοι εξ αυτών να γνωρίζουν το τουριστικό προϊόν της Μεσσηνίας. Οι μονάδες οι οποίες απευθύνονται σε άτομα με ανάγκη κάποιας θεραπείας είναι λίγες, ενώ μόνο κάποιες από αυτές μπορούν να αναπτύξουν στις υπάρχουσες υποδομές τους εγκαταστάσεις φυσιοθεραπείας, spa κ.λ.π.

Τα αδύνατα σημεία του κλάδου του Θεραπευτικού τουρισμού και γενικότερα του για την Μεσσηνία, οφείλεται, στους εξής τομείς:

- Στην ανυπαρξία ολοκληρωμένης τουριστικής πολιτικής και μηχανισμών εφαρμογής της στην Μεσσηνία.
- Στην ελλιπή ενημέρωση των ενδιαφερομένων για τις περιοχές με δυνατότητες και τους τρόπους τουριστικής ανάπτυξης.
- Στην ανεπάρκεια των έργων βασικής και ειδικής τουριστικής υποδομής, όπως η κακή κατάσταση του διανομαρχιακού δικτύου μεταφορών και του οδικού δικτύου που συνδέει τις τουριστικές περιοχές.
- Στις τουριστικές μονάδες της περιοχής οι οποίες είναι κυρίως μικρής κλίμακας, ενώ προβλήματα διαπιστώνονται και ως προς την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Στην υποτυπώδη λειτουργία των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων, κ.ά.

4.1.3 ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Εκσυγχρονισμός-αναβάθμιση Αεροδρομίου και Λιμένα Καλαμάτας και ολοκλήρωση του οδικού δικτύου, παρέχοντας δυνατότητες νέων οδικών συνδέσεων με αστικά, ημιαστικά, αλλά και αγροτικά κέντρα της Περιφέρειας.
- Η αξιοποίηση των μεγάλων έργων υποδομής και η δημιουργία αξόνων ανάπτυξης τοπικής, εθνικής και υπερεθνικής εμβέλειας
- Διαμόρφωση συνεργασιών των υφιστάμενων τοπικών Τουριστικών μονάδων με άλλες επιχειρήσεις και ιδρύματα του κλάδου Υγείας, όπως τα μεγάλα Θεραπευτήρια των Αστικών κέντρων της Ελλάδας και του Εξωτερικού
- Ενίσχυση των ειδικών μορφών τουρισμού, όπως ο αθλητικός, θρησκευτικός, συνεδριακός, πολιτιστικός τουρισμός (ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς, σχεδιασμός πολιτιστικών διαδρομών, δυνατότητες ανάδειξης πολιτιστικών πυρήνων διεθνούς εμβέλειας όπως π.χ. Πύλος-Ανάκτορο Νέστορα, Μεθώνη- Κορώνη) κ.ά.

4.1.4 ΑΠΕΙΛΕΣ

- Συνέχιση της απομόνωσης λόγω αδυναμίας υλοποίησης των μεγάλων έργων και ανεπαρκούς αξιοποίησής τους
- Συνεχιζόμενες ελλείψεις σε βασικές υποδομές με αποτέλεσμα, αφ' ενός συγκέντρωση δημοσίων πόρων σ' αυτές, αφ' ετέρου παρακώλυση των παραγωγικών / επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- Έλλειψη επαρκούς χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού σε τοπικό επίπεδο, με κίνδυνο άναρχης ανάπτυξης επιχειρηματικών ή οικιστικών δραστηριοτήτων, ή/και αναστολή τέτοιων δραστηριοτήτων
- Ανεπαρκής αξιοποίηση της ΠΟΤΑ (μη ολοκλήρωση της σχεδιαζόμενης επένδυσης)
- Ένταση του εσωτερικού και διεθνούς ανταγωνισμού στον τουριστικό τομέα και αδυναμία διαμόρφωσης ενός ισχυρού ανταγωνιστικού τουριστικού προϊόντος στο Νομό Μεσσηνίας.
- Αδυναμία αποτελεσματικής τουριστικής προβολής του νομού

4.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Επενδύσεις στα πλαίσια του Θεραπευτικού τουρισμού θα μπορούσαν να αποτελέσουν σημαντική ευκαιρία για την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και δεδομένου ότι ο Νομός Μεσσηνίας πληρεί όλες τις προϋποθέσεις για επενδύσεις τέτοιου είδους, θεωρούμε πως τα επόμενα χρόνια θα υπάρξουν σημαντικές επενδύσεις στον εν λόγω κλάδο.

Τα οικονομικά οφέλη στην περίπτωση αυτή, θα είναι πολλά για την Τοπική Κοινωνία με την ανάπτυξη του θεραπευτικού τουρισμού καθώς θα υπάρξει τόνωση της οικονομίας. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- εισροή περισσότερου συναλλάγματος εφόσον θα έχουμε τουρισμό μακράς παραμονής.
- νέες θέσεις απασχόλησης με την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας λόγω της δημιουργίας νέων κέντρων θεραπευτικού τουρισμού αλλά και λόγω κατασκευής αρχικής υποδομής όπως είναι η υποδομή υγείας και αθλητικών εγκαταστάσεων (νοσοκομείων, γηπέδων κλπ.),
- ζήτηση για ανάπτυξη υπηρεσιών αγοράς (τράπεζες, καταστήματα, εστιατόρια κλπ.).
- ζήτηση αγαθών για περισσότερους μήνες το χρόνο και εξομάλυνση της εποχικότητας των τουριστικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών - φορολογικά και άλλα έσοδα για τις τοπικές αρχές.
- βελτίωση των υπηρεσιών στον τομέα μεταφορών (αεροδρόμια, οδικές συνδέσεις κλπ.)
- ζήτηση για εγκαταστάσεις και ειδική υποδομή (ιατρική) υψηλού επιπέδου για τον εξοπλισμό των θεραπευτηρίων και των ιατρικών μονάδων.

Επομένως, συμπερασματικά θα λέγαμε πως πρωταρχικός σκοπός είναι να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που μπορούν να προσφέρουν τα κέντρα θεραπευτικού τουρισμού, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο των δραστηριοτήτων τους και να αποτελέσουν κέντρα έλξης τουριστών όλων των ηλικιών για τους περισσότερους μήνες του χρόνου με πολλαπλασιαστικά οφέλη για την τοπική κοινωνία.

ΠΗΓΕΣ

1. www.wikipedia.org
2. <http://www.statistics.gr/>
3. <http://www.gnto.gov.gr/>
4. <http://www.kalamata.gr/>
5. <http://www.messini.gr/>
6. <http://www.pylos-nestor.gr/portal/>
7. <http://geodata.gov.gr/>